

## ПРОФЕСІЙНА ОРІЄНТАЦІЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

кваліфікацію, добре знати психологію клієнтів, щоб до кожного з них уміти знайти підхід.

1. Беклешов Д.В., Самусев В.И. Реклама. Ее функции, цели и методы создания. – К.: Реклама. – 1974. – 284 с.

2. Вачевський М.В. Теоретико-методичні засади формування у майбутніх маркетологів професійних компетенцій. Монографія. – К.: Професіонал – 2005. – 364 с.

3. Вачевський М.В. Маркетинг. Формування професійної компетенції. Підручник. – К.: Професіонал. – 2005. – 512 с.

4. Вачевський М.В., Скотний В.Г. Маркетинг у сферах послуг. – К.: ЦУЛ. – 2004. – 232 с.

5. Вачевський М.В. Маркетинг – складова знань ринкової економіки у формуванні професійних компетенцій. Рідна школа. №299250. – 2007. – С. 61 – 63.

6. Войчак А.В., Павленко А.Ф. Системи та характеристики сучасного маркетингу. – К.: КНЕУ. – 1994. – 116 с.

7. Герасимчук В.Г. Маркетинг: теорія і практика. Навч. посібник. – К.: Вища школа. – 1994. – 327 с.

8. Пятницкая Н.А., Лазарев Б.Г. Организация обслуживания в предприятиях общественного питания. – К.: Вища школа. – 1973. – 280 с.

9. Панкратов Ф.Г. Организация и технология торговых процессов. – М.: Экономика. – 1990. – 304 с.

Володимир Леськів, кандидат технічних наук,  
доцент кафедри основ виробництва  
Дрогобицького державного педагогічного університету  
імені Івана Франка

Дмитро Леськів, магістр  
Міністерства економіки України

## ПРОФЕСІЙНА ОРІЄНТАЦІЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

У статті запропоновано систему “основна школа – профільна школа – біржа праці – вищі навчальні заклади I – IV рівнів акредитації – виробництво”.

**Постановка проблеми.** Життєвий шлях людини, її успіхи і невдачі значною мірою залежать від правильного вибору спеціальності і, відповідно, навчання після закінчення основної школи. Бажано, щоб людина займалась тією справою, до якої у неї є здібності, яка їй найбільше подобається, тоді вона при найменших затратах досягне найкращих успіхів. У сучасних умовах дедалі очевидніше, що смислом і основним показником прогресу людства є розвиток кожної окремої людини на основі її здібностей. Це основний важіль прогресу суспільства, особливо в умовах переходу до науково інформаційних технологій [3]. І якщо таких успіхів досягне значна кількість людей, то підніметься рівень життя та індекс людського розвитку суспільства, а допомогти молодій людині вибрати правильний напрям діяльності повинна основна школа і сім'я. Тому дуже актуальним є питання професійної орієнтації молоді.

На даний час у нашому суспільстві

профорієнтаційна робота виконується не завжди якісно. На вибір напрямку навчання після закінчення основної школи впливають батьки, їхні можливості, які часто скеровують дітей вчитись туди, куди легше поступити, де ближче доїжджати, а отже, менші транспортні витрати... Тому частина студентів вищих навчальних закладів вчиться не у відповідності з своїми здібностями, бажаннями і, як результат, часто погано ставиться до навчання, просто “відбуває свій час”, а не здобуває необхідні знання. Такі випускники інколи навіть не пробують працювати за спеціальністю, шукають іншу роботу і здобувають другу спеціальність. А це вимагає значних затрат часу і грошей.

**Мета статті** – запропонувати один з можливих варіантів покращення профорієнтації і працевлаштування молоді.

**Виклад основного матеріалу.** Як вказує С.Ніколаєнко [6], “освіта, наука, виробництво – це ті основні опори, на яких має будуватись нова

## ПРОФЕСІЙНА ОРІЄНТАЦІЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

стратегія держави, адже освітня сфера в передових країнах давно стала основою економічного зростання: кожна одиниця затрат на освіту дає віддачу 1,7 – 1,9 одиниць ВВП”. На жаль, у даний час наш уряд не приділяє належної уваги закладам освіти – як у плані забезпечення відповідної матеріально-технічної бази, так і зарплати. А про якість освіти в напрямі трудового навчання без відповідної матеріальної бази говорити важко [2]. І, що дуже важливо, сьогодні у нашому суспільстві знання не завжди ціняться. Часто молода людина після закінчення вищого навчального закладу, навіть маючи добру теоретичну підготовку, не може знайти відповідної роботи, не одержує належної зарплати. А це все дуже видно у суспільстві і, як результат, частина учнів школи і студентів вищих навчальних закладів втрачають мотивацію до навчання, особливо до вивчення базових наук: математики, фізики, хімії... А на сьогоднішньому етапі розвитку суспільства людство стало перед фактом, що знання оновлюються навіть швидше, ніж відбувається зміна поколінь [6]. Значить, молода людина, яка здобула освіту сьогодні, через деякий час змушена буде поповнювати свої знання. А як це зробити в технічних спеціальностях без знань базових дисциплін? Можна навчитись, коли і в якому порядку натискати ті чи інші кнопки. Але це буде не спеціаліст, а додаток до машини, який може виявитись менш потрібним, ніж сама машина. Це особливо актуально після впровадження Державного стандарту освітньої галузі “Технологія”. Цей документ передбачає, що акценти в трудовій підготовці учнівської молоді повинні переміститись від фактично ремісничого тренувального навчання до формування та розвитку творчої ініціативи, творчого пошуку, інтелектуального наповнення всього змісту трудового навчання, створення реальних умов для реалізації індивідуальних особливостей кожного учня [7]. Тому вже сьогодні у професійну підготовку школярів треба вкладати новий зміст, щоб навчальний процес міг формувати творчу людину, готову працювати в змінних виробничих умовах, здатну вдосконалювати технологію виробничих процесів [8].

Проблеми підготовки спеціалістів, підвищення їхньої кваліфікації та перепідготовка сьогодні у всіх розвинутих країнах світу визначаються як пріоритетні, що безпосередньо пов’язані з економічним і культурним розвитком, соціальною стабільністю [5]. В Україні працює значна кількість вищих навчальних закладів різних форм власності і, як результат, на деякі спеціальності практично відсутній конкурс абітурієнтів і

поступити в університет – не проблема. Проблема у правильному виборі напрямку навчання з тим, щоб максимально розкрити свої природні здібності і одержати роботу по спеціальності.

Держава повинна регулювати кількість замовлень (місць) у вищих навчальних закладах, де навчання буде проводитись за її рахунок відповідно до потреби в кадрах тих чи інших спеціальностей. Тому що “державне регулювання це потужний важіль розвитку економіки, особливо в перехідний період” [1].

Допомогти учневі вибрати дальший напрям освіти повинна школа разом з батьками. В школі видно нахили дітей, їх здібності. У деяких учнів це особливо проявляється на уроках трудового навчання, позаяк це – єдиний предмет в школі, який дає змогу створити цілісне уявлення про технічне середовище, що оточує людину, про ту складову ноосфери, без якої неможливе існування суспільства на сучасному етапі [9]. На допомогу вчителів повинні прийти шкільні психологи, які б створювали психолого-педагогічний портрет кожної дитини [3].

Бажано на кожного учня школи завести журнал спостережень (невеликий зошит), у якому відзначати особливості характеру, здібності, проявлені при вивченні тих чи інших дисциплін. Це дозволить при переході на профільне навчання обґрунтовано рекомендувати вибір профільної школи, а після закінчення школи рекомендувати дальший вибір навчання. При цьому рекомендації повинні бути обґрунтованими, а скористається учень і його батьки ними – це вже їх право.

Інший бік питання – як правильно вибрати конкретну спеціалізацію, щоб можна було після здобуття освіти розраховувати на робоче місце в певному районі, чи місті. При плановій системі ведення народного господарства це питання розв’язувалося простіше. Планові органи, знаючи перспективи розвитку галузей народного господарства і, відповідно, населених пунктів, планували потребу в кадрах, і через відповідні міністерства давали замовлення навчальним закладам при вступі до яких був конкурс (3 – 7 абітурієнтів на 1 місце). Це змушувало учнів серйозно ставитися до навчання в школі. Стимулом для навчання студентів була досить значна стипендія, і успішність враховувалась при розподілі на роботу. Кращі випускники мали право першочергового вибору місць роботи. На сьогоднішній день ці стимули практично відпали. І, як результат, маємо юристів, фармацевтів, інших фахівців, яким дуже важко знайти робочі місця, і дефіцит робітничих професій. А в Україні, як і в інших країнах СНД, і в цілому світі

PDF created with pdfFactory Pro trial version [www.pdffactory.com](http://www.pdffactory.com)